

ארגון רבני צהר

הגדה ש ל פסח

www.tzohar.org.il

קִדְשׁ

תחילתו של ליל הסדר היא במזיגת הכוס הראשונה מתוך ארבעת הכוסות שנשתה במהלך הערב. ממלאים את הכוסות של כל המסובים לשולחן, כשעורך הסדר אומר על הכוס שלו את הקידוש. במהלך הקידוש כולם עומדים ומיד בסיומו מתיישבים ואז שותים. יש לשותות את רוב הכוס לאחר הקידוש בהסבה, כלומר בהטיית הגוף שמאלה, שכן כך היא דרך החירות.

למה מסבים ולא יושבים? - עד כמה שהדבר נשמע מוזר, מקור המנהג להסב לשמאל בשולחן הסדר נעוץ בימי קדם, בהם עשירים ומלכים לא היו מסבים לשולחן, כי אם שוכבים בזמן האוכל על גבי מטה כשהם נשענים על הצד השמאלי על גבי כריות (הסבה לצד ההפוך מסוכנת שמא יקדים קנה לוושט ויחנק), והמאכלים היו מובאים אליהם על שולחנות נמוכים וניידים מעץ או משיש. זהו המקור למנהג חז"ל שקובע כי בליל הסדר חייב לנהוג כל אדם בדרך חירות ובין השאר להסב ולא סתם לשבת.

ארבע הכוסות - בתורה מוזכרות ארבע לשונות - פעלים שנאמרו בתורה בהקשר לגאולת ישראל וכל אחד מהן מתארת שלב אחר ביציאתם של ישראל מעבדות לחירות. ארבע לשונות הגאולה הן: והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי. בלשון הפסוקים: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, והצלתי אתכם מעבודתם; וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלוהים" (שמות ו' פסוקים ו-ז)

סדר

סְבִירֵי מִרְנָן וְרַבָּנִין וְרַבּוֹתֵי

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְתַתֵּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בְּשַׁבָּת: שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חֲגִים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, זְמַן חֲרוּתֵנוּ (בְּאַהֲבָה), מִקְרָא קֹדֶשׁ, זִכָּר לִיְצִיאת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בְּחִרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים, (וְשַׁבָּת) וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ (בְּאַהֲבָה וּבְרַצוֹן), בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הִנַּחֲלָתָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מִקְדָּשׁ (הַשַּׁבָּת ו) יִשְׂרָאֵל וְהַזִּמְנִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֲיָנוּ וְקִיָּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה.

וִרְחִיץ

אחרי הקידוש ניגש עורך הסדר ונוטל את ידיו אך איננו מברך על נטילה זו. (נטילה עם ברכה נעשית לפני אכילת לחם או מצה, אולם בשלב זה של הסדר לא ניגשים לסעודה אלא לאכילת ירק - הכרפס שעליו אין בדרך כלל נטילת ידיים. הסיבה שבגללה הערב כן נוטלים ידיים לפני אכילת הירק היא בכדי לשנות מן המנהג הרגיל ובכך לעורר את תשומת לב הילדים לערב המיוחד שנחוג הלילה כפי שהדבר בא לידי ביטוי בקושיות של 'מה נשתנה' שיבואו בהמשך).

לוקחים ירק (בדרך כלל תפוח אדמה) וטובלים חתיכה קטנה ממנו במי מלח. על אכילה זו מברכים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה.

הסימנים

כַּרְפָּס - כרפס הוא שם כללי לירק וחכמים מצאו רמז במילה כרפס. לצורת השיעבוד (המילה כרפס בהיפוך אותיות מכילה את המילה "כרך" - רמז לעבודת הפרך שעבדו אבותינו במצרים).

חֲזֵרָת - החזרת היא למעשה אותו ירק כמו מרור ומשתמשים לשניהם באותו הירק. בקהילות אשכנז התקבע המנהג לקחת לחזרת שורש (חריין), אך במקור מדובר בחסה. החסה המוכרת לנו כיום לא הייתה החסה של ימי קדם, והגמרא בירושלמי במסכת פסחים תומכת בכך כשהיא מספרת שלחסה הקדומה היה טעם מתוק בתחילת לעיסתה אך לבסוף היא הייתה מקבלת טעם מר בפה. וכך מסבירה הגמרא את טעם אכילת החזרת (חסה) בליל הסדר: "מה חזרת (חסה) תחילתה מתוק וסופה מר - כך עשו המצריים לאבותינו במצרים: בתחילה "במיטב הארץ הושב את אבין ואת אחיך" ואחר כך "וימררו את חייהם בעבודה קשה, בחומר ובלבנים".

בִּיצָה - כשהיה בית-המקדש קיים היו מביאים לירושלים יחד עם קרבן הפסח גם קרבן חגיגה. את בשר קרבן החגיגה היו אוכלים לפני קרבן פסח. היום אנו מניחים בקערה ביצה מבושלת, זכר לקרבן החגיגה. יש נוהגים שלא לאכול את הזרוע ואת הביצה עד למחרת ה"סדר"; לפי מנהג אחר אוכל עורך הסדר את הביצה שבקערה בליל הסדר או למחרת היום.

הַזְרוּעַ - בעת שבית-המקדש היה קיים היה קרבן פסח חובה על כל משפחה. כיום, כשבית-המקדש עוד לא נבנה, איננו מקריבים קרבן פסח, אך אנו שמים בקערה את ה"זרוע" כזכר לדבר. ה"זרוע" משתמשים בשוק של כבש, או כנף של עוף כשהיא צלויה. ה"זרוע" מסמלת גם את ה"זרוע הנטויה" של אלוהים שבה הוציאנו ממצרים.

הַחֲרוּסָה - החרוסת נעשית ממיני פירות רבים; שמכולם מתקבל מאכל המזכיר את הטיט והלבנים שבהם העבידו את בני ישראל. וכך כתוב במדרש: "למה נקרא שמה חרוסת? שדומה לטיט של לבנה שהיא מעשה חרסית". יש שדואגים שצבע החרוסת יהיה אפור בכדי שיזכיר את הטיט ולשם כך הם מוסיפים זנגביל וקינמון. בתערובת הזו שמים גם יין אדום - זכר לדם מילה, לדם פסח ולדם התינוקות שנשחטו במצרים.

מֵרֹר - ראה ערך "חזרת". אכילת המרור מסמלת את הפסוק שבו נאמר על המצרים "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים".

דִּיין - למעט הזרוע שבצלחת הסדר, כל הסימנים מבטאים את השעבוד, הסבל והמרורים שהיו מנת חלקם של בני ישראל במצרים. מדוע לדעתכם הסימנים מדגישים יותר את הסבל ולא את ההצלחה? נקודה למחשבה: לעומת הסימנים בקערה ישנם מעשים אחרים המסמלים דווקא חופש וחירות כמו ההסבה, ארבעת הכוסות ודברי השבח שבהגדה.

לוקחים את המצה האמצעית מתוך שלושת המצות שנמצאות אצל עורך הסדר וחוצים אותה לשניים. את החצי הקטן מחזירים אל בין שתי המצות השלמות. החצי הגדול של המצה מכונה "אפיקומן" והוא יאכל לקראת סוף הסדר. בינתיים, מניח עורך הסדר את ה"אפיקומן" במקום שמור (זוהי ההזדמנות לכל מי שתכנן לגנוב את ה"אפיקומן" לפעול בנושא).

האפיקומן - האפיקומן ידוע בעיקר משום שהילדים נהגו להחביא ולדרוש דרישות שונות ומשונות בכדי למסרו חזרה לידי של עורך הסדר האמת היא, כי מצד הדין לא רק שאין חובה "לגנוב" את האפיקומן, אלא מדובר בעוד סוג של פטנט שנועד לאתגר ולמתוח את הילדים בכדי להשאיר אותם ערים במהלך כל הסדר המילה "אפיקומן" באה מארמית ופירושה "להוציא דברים" (אפיקומן) ומשמעה להוציא מיני מתיקה (קינחים) בסוף הסעודה. אפיקומן מקביל מבחינה זו למונח קינוח. מטרת אכילת האפיקומן בסוף הסעודה היא להותיר את טעם המצה בפינו. נוהגים שלא לאכול שום דבר נוסף לאחר האפיקומן.

המגיד - ההגדה עברה במהלך ההיסטוריה גלגולים רבים. החלוקה של ההגדה מיוחסת לרש"י (ר' שלמה יצחקי, צרפת 1105-1040) כשהטקסט עצמו מורכב מקובץ של ברכות, תפילות, מדרשים, פסוקים ומוזמורים, שלמעשה "בונים" את ליל הסדר חוקרים מצאו כי ישנם נוסחים שונים להגדות ממקומות שונים בעולם. חלק מהעניין קשור לכך שהגדות קבלו מאפיינים הקשורים למקום ולתקופה שבה הן הודפסו.

מגיד

זהו החלק המרכזי של הערב והוא מורכב מקריאת ההגדה העוסקת בסיפור השעבוד, יציאת מצרים ובהיסטוריה של עם ישראל במהלך הדורות. לפני קריאת ההגדה נסיר את הכיסוי שעל שלושת המצות ונגלה אותן. עורך הסדר יגביה את הקערה ובה הסימנים ויאמר בקול רם:

הָא לַחְמָא עֲנִיא דִּי אָכְלוּ אַבְהֵתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. כָּל דְּכָפִין יִיתִי וַיִּיכַל, כָּל דְּצִרִין יִיתִי וַיִּפָּסַח. הַשְׁתָּא הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. הַשְׁתָּא עֲבָדִי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוּרִין.

הא לחמא עניא - תרגום: "זהו לחם העוני שאכלו אבותינו במצרים. כל הרעב יבוא ויאכל. כל הצריך יבוא ויעשה קרבן פסח. השנה אנחנו כאן (הכוונה למי שנמצא בגלות) לשנה הבאה בארץ ישראל. השנה אנו עבדים (נתונים לשלטון זר בגלות) לשנה הבאה נהיה בני חורין (בארץ ישראל).
דיון - ניתן לעורר דיון מסביב לשולחן עם הילדים על השאלה מדוע נקראת המצה לחם עוני. כדאי לעורר את תשומת לב הילדים לעובדה שבהגדה נאמר כי הסיבה לאכילת מצות היא משום שבצקם של היוצאים ממצרים לא הספיק להחמיץ כי הם גורשו ממצרים ולכן הם אפו מצות. אם כך, מדוע לא מכונה המצה "לחם זריזות" או "לחם במהירות"? ניתן לקחת את הדיון לשאלה האם עניות היא רק עניין לרכוש או כסף או שאולי עבדות ושלילת החירות הפיסית והמחשבתית הם גם סוג של עניות?

נסיר את הקערה מהשולחן, ונמזוג לכולם כוס שנייה, אך לא שותים אותה עדיין.

מה נשתנה הוא אחד הסמלים של ליל הסדר השאלות של מה נשתנה מצביעות על השינויים שבליה זה לעומת שאר הלילות. השינויים הללו נועדו לעורר את הילדים ולפתח בהם סקרנות ומתוך כך לספר להם

אחד מהילדים ישאל את ארבעת הקושיות "מה נשתנה":

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה - כלו מצה!

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות - הלילה הזה מרור!

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת - הלילה הזה שתי פעמים!

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין - הלילה הזה כלנו מסבין!

נחזיר את הקערה לשולחן הסדר וניגש לאמירת ההגדה.

המצות ישארו גלויות בשעת קריאת ההגדה.

למה בליל הסדר לפעמים מכסים ולפעמים מגלים את המצות? - במהלך חציו הראשון של הסדר, ואם לדייק יותר: עד לנטילת הידיים ואכילת המצה, מגלים ומכסים חליפות את המצות בכל פעם שאנו מגביהים בידינו את כוס היין. הסיבה לכך היא אותה סיבה שבגללה נוהגים לכסות בשבת את החלות עד לאחר הקידוש. מבחינת ההלכה הלחם נחשב לנעלה יותר מן היין ולכן הוא קודם ליין בברכה. כיוון החלות בשבת לפני ובמהלך הקידוש נועד להסתיר את הלחם כל עוד אנו מקדשים על היין. מאותה סיבה אנו מכסים את המצות כל אימת שאנו מגביהים את כוס היין בידינו. בכוס השלישית והרביעית של ליל הסדר כבר אין צורך לכסות את המצות, שכן כבר ברכנו עליהן ואכלנו מהן במהלך הסעודה.

ר' עקיבא ובני ברק - דמותו של ר' עקיבא היא דמות ידועה ומפורסמת. סיפור חייו מוכר לנו מסיפורי ילדותו ועד לסיפורים על הקרבת חייו לתורה ואהבתו לרחל אשתו שבגללה הלך ללמוד תורה שנים עשרה שנה (ואחר כך שנים עשרה שנה נוספות). מקום מושבו של ר' עקיבא על פי הגמרא במסכת סנהדרין היה בני ברק. מכאן שבסיפור המובא בהגדה כל החכמים למעשה התארחו אצל ר' עקיבא.

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו יי אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא: שנאמר, למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך, הימים, כל ימי חייך - הלילות. וחכמים אומרים: ימי חייך - העולם הזה, כל ימי חייך - להביא לימות המשיח.

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא. בְּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא.
כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת בְּנֵי דְבָרָה תּוֹרָה. אֶחָד חָכָם, וְאֶחָד רָשָׁע, וְאֶחָד תָּם, וְאֶחָד שְׂאִינוּ
יֹדֵעַ לִשְׁאוֹל.

ארבעת הבנים - ארבעת הבנים מסמלים ארבע דמויות בעלות יחס וגישה שונים כלפי המסורת. ארבעת הבנים מייצגים תכונות טובות יותר וטובות פחות הקיימות בכל אדם ואדם. בעוד שהבן החכם מסמל מעורבות ושותפות, הבן הרשע מסמל ציניות, ריחוק ולעג. הבן התם מסמל נאיביות ותלישות ואילו הבן שאינו יודע לשאול הוא סמל האדישות. בכל אחד מאיתנו קיים מצד אחד הציניקן והטיפוס הנאיבי מאידך. כולנו מבקשים מידי פעם "להתנתק" ולעיתים אנו נתקפים בפרץ אידיאולוגי המחליץ אותנו ולו לשעה קלה מהאדישות. סיפור הבנים קורא לנו להכיר בתכונות שלנו ולשאול את השאלות הנכונות ואגב כך להגיע למעורבות בכל תחום בחיים. מבחינה זו, ליל הסדר הוא התשתית להכרת הזהות הלאומית שלנו כעם וכיהודים בכלל.

חכם מה הוא אומר? מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אתכם? ואף אתה אומר לו כהלכות הפסח: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

רשע מה הוא אומר? מה העבדה הזאת לכם? לכם - ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקר. ואף אתה הקהה את שניו ואמר לו: בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. לי - ולא לו. אילו היה שם, לא היה נגאל.

תם מה הוא אומר? מה זאת? ואמרת אליו: בחזק יד הוציאנו יי ממצרים, מבית עבדים.

ושאינו יודע לשאול - את פתח לו, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים.

יכול מראש חדש, תלמוד לומר ביום ההוא, אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר בעבור זה - בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניך.

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבדתו, שנאמר: ויאמר יהושע אל כל העם, כה אמר יי אלהי ישראל: בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, תרח אבי אברהם ואבי נחור, ויעבדו אלהים אחרים. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולף אותו בכל ארץ כנען, וארבה את זרעו ואפתן לו את יצחק, ואפתן לי יצחק את יעקב ואת עשו. ואפתן לעשו את הר שער לרשת אתו, ויעקב ובניו ירדו מצרים.

ברוך שומר הבטחתו לישראל, ברוך הוא. שהקדוש ברוך הוא חשב את הקץ, לעשות כמה שאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, שנאמר: ויאמר

לְאַבְרָם, יָדַע תִּדַּע כִּי גַר יִהְיֶה זֶרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע
מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנֹכִי וְאַחֲרָי כֵּן יֵצְאוּ בִּרְכָשׁ גָּדוֹל.

נכסה את המצות וכל המסובים יגביהו את כוס היין המלאה שלפניהם ויאמרו (או ישירו):

וְהִיא שְׁעִמְדָּה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ! שְׁלֹא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, אֲלֵא שְׁבָכָל
דּוֹר וָדוֹר עֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם.

וְהִיא שְׁעִמְדָּה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שְׁבָכָל דּוֹר עֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ - כּוֹחַ הַיִּשְׁרָדוֹתוֹ שֶׁל הָעָם הַיְּהוּדִי מַעֲלָה אֶת
הַשְּׁאֵלָה מִיְּהוּדִי? סוֹפְרִים, פִּילוֹסוֹפִים וְהוֹגֵי עוֹלָם בְּכָל הַדּוֹרוֹת דָּנוּ בַּשְּׁאֵלָה רַבּוֹת בַּעֲיָקָר עַל רַקֵּעַ סוּד נִצְחִיוֹתוֹ
שֶׁל הָעָם הַיְּהוּדִי וְהַעוֹבְדָה שֶׁלִּמְרוֹת כָּל הַמֵּאֲמָצִים וְהַנִּיסִיוֹנוֹת לְכַלּוֹתוֹ הוּא מִמְּשִׁיךְ וּמִתְקִים. הַסּוֹפֵר הַרוֹסִי לֵב
טוֹלְסְטוֹי כָּתַב עַל הַיְּהוּדִי: "שְׁלִיטִי עוֹלָם וְכָל הָעַמִּים הַעֲלִיבוּהוּ וְדִכְאוּהוּ וּגִירְשׁוּהוּ וּרְמְסוּהוּ, רַדְפוּהוּ, שִׁרְפוּהוּ
וְהַטְבִּיעוּהוּ, וְהוּא, עַל אִפְסָם וְחַמְתָּם, מִמְּשִׁיךְ לַחַיּוֹת וְלַהֲתַקִּים. מַה זֶה יְהוּדִי? - שֶׁלְעוֹלָם לֹא הִצְלִיחוּ לַפְתּוֹתוֹ
בְּשׁוּם פִּתּוּיִים שְׁבַעֲלֹם, שְׂמִדְכָאיו וְרוֹדְפָיו הִצִּיעוּ לוֹ רַק לַהֲתַכַּחַשׁ לְדוֹתוֹ וּלְנַטוּשׁ אֶת אֲמוֹנַת אֲבוֹתָיו. יְהוּדִי - הֵינּוּ
סִמֵּל הַנֶּחֱצָה, הוּא זֶה שֶׁלֹּא יִכְלוּ לְהַשְׁמִידוֹ, לֹא טַבַּח וְלֹא עֵינָיוּ. אִשׁ וְחֹרֵב הָאֵינְקוּוִיזִיצִיָּה לֹא הִצְלִיחוּ לְהַכְחִידוֹ. הוּא
אֲשֶׁר רָאשׁוֹן בִּישַׁר דְּבַר אֱלֹהִים, הוּא אֲשֶׁר זָמַן רַב כָּל כֶּךָ שֶׁמֶר עַל הַנְּבוּאָה וּמִסְרָה לְאֲנוּשׁוֹת כּוֹלָה. עִם כֵּזָה אֵינְנוּ
יֹכֵל לְהִיעָלֵם". הַפִּילוֹסוֹף הַצִּרְפָּתִי ז'אן פּוֹל סָאָרְטֵר אָמַר אִף הוּא דְּבָרִים דּוּמִים כְּשֶׁקֶבַע כִּי "אֵינִי יֹכֵל לְשַׁפּוֹט אֶת
הָעָם הַיְּהוּדִי עַל פִּי הַכִּלְלִים הַמְּקוּבָּלִים שֶׁל הַהִיסְטוֹרִיָּה הָאֲנוּשִׁית, הָעָם הַיְּהוּדִי הוּא מִשְׁהוּ מַעֲבֵר לְזָמָן. קִיוָּמוֹ שֶׁל
הָעָם הַיְּהוּדִי אֵינוֹ כְּמוֹ הַקִּיּוּם שֶׁל כָּל עַם אַחֵר זֹהוּ עוֹבְדָה, הַנַּחַת יִסוּד". גַּם הַסּוֹפֵר הָאֲמֵרִיקָנִי מָרְק טוּוִין עָמַד עַל
קִיוָּמוֹ יוֹצֵא הַדּוֹפֵן שֶׁל הָעָם הַיְּהוּדִי וְהַיִּשְׁרָדוֹתוֹ הַמְּנוּגָדָה לְטַבֵּעַ וְלִכְלֵל הַגִּיּוֹן קִיּוּם. בְּכַתְּבּוֹ הוּא מְצִיין עַמִּים שׁוֹנִים
כְּמוֹ הַמְּצָרִים, הַבְּבָלִים, הַפֶּרְסִים, הַיּוּוֹנִים וְהַרּוּמָאִים שְׁכּוֹלֵם עָלָיו וּמִלֵּאֵם אֶת הָעוֹלָם בְּשִׁאוֹן הָדָר וַיַּפְעָה וּלְמִרוֹת זֹאת
כִּשְׁהוֹעֵם הַזּוֹהָר הֵם שִׁקְעוּ, נִבְּלוּ וְעִבְרוּ מִן הָעוֹלָם. "כָּל הָעַמִּים הִלְלוּ", כּוֹתֵב טוּוִין, "עוֹרְרוּ רַעַשׁ עֲצוּם וְנִעְלָמוּ.
עַמִּים אַחֲרֵים הוֹפִיעוּ, נִשְׁאוּ בְּרֵמָה אֶת לִפְיָם לְזָמָן מֵהָ, אִךְ הוּא נִשְׂרָף בְּאֵשׁ שֶׁל עֲצָמוֹ, וְעַתָּה הֵם יוֹשְׁבִים בְּצֵל אוֹ
אֲבָדוֹ בְּכָל הַיְּהוּדִי רָאָה אֶת כּוֹלֵם, הִבִּיס אֶת כּוֹלֵם וְהוּא הַיּוֹם מֵהָ שְׁהִיָּה מֵאֵז וּמִעוֹלָם. אֵינוֹ מִרְאָה סִימְנִי שְׁקִיעָה,
לֹא תִשְׁיוֹת שֶׁל זִקְנָה, אֵין הָאִטָּה בְּכִישׁוּרָיו וְעִרְנוֹתוֹ לֹא קֵהֲתָה. כּוֹלֵם בְּנֵי תְּמוּנָה בְּעוֹלָם מְלֻבָּד הַיְּהוּדִים. כָּל הַכּוֹחוֹת
חוֹלְפִים, אִךְ הוּא נִשְׁאָר מִהוּ סוּד נִצְחִיוֹתוֹ?"

מִנִּיחִים אֶת הַכּוֹסוֹת הַמִּלְאוֹת (לֹא שׁוֹתִים אֶת הַיַּיִן) חֹזְרָה עַל הַשּׁוֹלְחָן וּמְגַלִּים אֶת הַמִּצְוֹת, וְחוֹזְרִים לְקְרֹא
אֶת הַהֲגָדָה.

צֵא וְלִמַּד מֵהַ בִּקְשׁ לָבוֹן הָאֶרְמִי לַעֲשׂוֹת לַיַּעֲקֹב אָבִינוּ. שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר אֲלֵא עַל
הַזִּכְרִים וְלָבוֹן בִּקְשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֵּל, שְׁנֵאֲמַר: אֶרְמִי אֲבִד אָבִי, וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגֹּר שָׁם
בְּמִתִּי מֵעַט, וַיְהִי שֶׁם לְגוֹי גָּדוֹל, עָצוּם וָרַב.

וַיֵּרֶד מִצְרַיִם - אָנוּס עַל פִּי הַדְּבָרָה.

וַיִּגֹּר שָׁם - מִלֵּמַד שֶׁלֹּא יֵרֵד יַעֲקֹב אָבִינוּ לַהֲשַׁתֵּקַע בְּמִצְרַיִם אֲלֵא לְגוֹר שָׁם,
שְׁנֵאֲמַר: וַיֹּאמְרוּ אֵל פֶּרְעָה, לְגוֹר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ, כִּי אֵין מִרְעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ,
כִּי כָבֵד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן.

בְּמִתִּי מֵעַט - כְּמָה שְׁנֵאֲמַר: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יֵרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִם, וְעַתָּה שְׁמֶךָ יֵי
אֱלֹהֶיךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרַב.

וַיְהִי שֶׁם לְגוֹי - מִלֵּמַד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים שָׁם.

גָּדוֹל, עָצוּם - כְּמָה שְׁנֵאֲמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאֵד מְאֹד,
וַתִּמְלֵא הָאֶרֶץ אֹתָם.

וָרַב - כְּמָה שְׁנֵאֲמַר: רַבְּבָה כְּצִמְחַת הַשֶּׁדֶה נִתְתִּיף, וְתִרְבִּי וְתִגְדְּלִי וְתִבְאִי
בְּעַדִּי עַדִּים, שְׁדִים נִכְנּוּ וַיִּשְׁעֲרֻ צִמְחָה, וְאֶת עֵרֶם וְעֶרְיָה. וַאֲעֵבֵר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ

מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמְיוֹ, וְאָמַר לָךְ בְּדַמְיוֹ חַיִּי, וְאָמַר לָךְ בְּדַמְיוֹ חַיִּי.
וַיִּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ, וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה.
וַיִּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרִים - כָּמָה שָׁנָאֵמַר: הִבֵּה נִתְחַכְמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה, וְהָיָה כִּי
תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ, וְעָלָה מִן הָאָרֶץ.
וַיַּעֲנוּנוּ - כָּמָה שָׁנָאֵמַר: וַיִּשְׁימוּ עָלָיו שְׂרֵי מָסִים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם. וַיִּבֶן עָרֵי
מִסְכָּנוֹת לַפְּרָעָה. אֶת פֶּתֶם וְאֶת רַעַמְסֵס.

וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה - כָּמָה שָׁנָאֵמַר: וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּפֶּרֶךְ.
וַנִּצְעַק אֶל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת קִלְנוֹ,
וַיִּרָא אֶת עֲנִינוֹ וְאֶת עֲמָלְנוּ וְאֶת לַחֲצֹנוֹ.
וַנִּצְעַק אֶל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ - כָּמָה שָׁנָאֵמַר: וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם
וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וַיֹּאנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעֲקוּ, וַתַּעַל שְׁוַעְתָּם אֶל
הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה.
וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת קִלְנוֹ - כָּמָה שָׁנָאֵמַר: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם, וַיִּזְכּוֹר
אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם, אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב.
וַיִּרָא אֶת עֲנִינוֹ - זֶה פְּרִישׁוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כָּמָה שָׁנָאֵמַר: וַיִּרָא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּדַּע אֱלֹהִים.

וְאֶת עֲמָלְנוּ - אֵלּוּ הַבָּנִים. כָּמָה שָׁנָאֵמַר: כָּל הַבֶּן הַיְלֹד הַיָּאֲרָה תִשְׁלִיכֶהוּ וְכָל
הַבֵּת תַּחֲיוֹן.
וְאֶת לַחֲצֹנוֹ - זֶה הַדָּחֵק, כָּמָה שָׁנָאֵמַר: וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים
אֹתָם.

וַיּוֹצֵאֵנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה, וּבִמְרָא גָדֹל, וּבִאֲתוֹת וּבִמִּפְתִּים.
וַיּוֹצֵאֵנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם - לֹא עַל יְדֵי מִלְּאָךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ,
אֲלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבַעֲצָמוֹ, שָׁנָאֵמַר: וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
בְּלִילָה הַזֶּה, וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה, וּבְכָל אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי יְיָ.
וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה - אֲנִי וְלֹא מִלְּאָךְ
וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם - אֲנִי וְלֹא שָׂרָף
וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים - אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ.
אֲנִי יְיָ - אֲנִי הוּא וְלֹא אֲחֵר.
בְּיַד חֲזָקָה - זֶה הַדָּבָר, כָּמָה שָׁנָאֵמַר: הִנֵּה יָד יְיָ הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, בְּסוּסִים,

בַּחֲמֵרִים, בַּגְּמָלִים, בַּבֶּקֶר וּבַצֶּאֱן, דָּבָר כָּבֵד מֵאֵד.
 וּבִזְרַע נְטוּיָה - זוֹ הַחֶרֶב, כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַחֲרָבוֹ שְׁלוּפָה בִּידוֹ, נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם.
 וּבִמְרָא גָדֹל - זוֹ גְלוּי שְׂכִינָה, כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: אִו הִנֵּסָה אֱלֹהִים לָבֹא לְקַחַת לוֹ גּוֹי
 מִקְרֵב גּוֹי בְּמִסֹּת בָּאֵתֶת וּבְמוֹפְתִים, וּבְמִלְחָמָה וּבִיד חֲזָקָה וּבִזְרוּעַ נְטוּיָה, וּבְמוֹרָאִים
 גְּדֹלִים, כָּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ.
 וּבָאֵתוֹת - זֶה הַמִּטָּה, כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ
 אֶת הָאֵתֶת.
 וּבְמוֹפְתִים - זֶה הַדָּם, כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

נטבול את האצבע בכוס היין ונסיף לתוך צלחת מן הכוס שלוש פעמים כנגד המילים הבאות:

דָם וְאֵשׁ וְתִמְרוֹת עֵשֶׂן.

דָּבָר אַחֵר: בְּיַד חֲזָקָה - שְׂתִים, וּבִזְרַע נְטוּיָה - שְׂתִים, וּבִמְרָא גָדֹל - שְׂתִים, וּבָאֵתוֹת
 - שְׂתִים, וּבְמוֹפְתִים - שְׂתִים. אֵלּוּ עֲשֹׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים
 בְּמִצְרַיִם, וְאֵלּוּ הֵן:

גם כאן מטיפים מן הכוס עשר פעמים כנגד עשר המכות:

מכות מצרים: דיון - מעבר להטפות היין וההתפלמוטות בשאלה כמה מכות בדיוק קיבלו המצרים ואיפה, אפשר לנצל את ההזדמנות לחידון קטן לילדים ולנסות לראות מי זוכר את שמות המכות בעל פה ולפי הסדר? מה המשמעות של ראשי התיבות של רבי יהודה (דצ"ך עד"ש באח"ב). מה ההבדל בין ערוב לדבר? (גם בערוב וגם בדבר הנפגעים הם בעלי החיים. ההבדל הוא שערוב הם חיות הטורפות את בעלי החיים, בעוד שהדבר היא מגפה קטלנית ההורגת אותם).

דָם
 צִפְרִידַע
 כְּנִים
 עֲרֹב
 דָּבָר
 שְׁחִין
 בָּרָד
 אֲרָבָה
 חֲשָׁךְ

מִכַּת בְּכוֹרוֹת

רבי יהודה היה נותן בהם סמנים:
דצ"ך עד"ש באח"ב.

רבי יוסי הגלילי אומר: מניין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא אומר? ויאמרו החרטמים אל פרעה: אצבע אלהים הוא, ועל הים מה הוא אומר? וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה יי במצרים, וייראו העם את יי, ויאמינו ביי ובמשה עבדו. כמה לקו באצבע? עשר מכות. אמור מעתה: במצרים לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות.

רבי אליעזר אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של ארבע מכות? שנאמר: ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. עברה - אחת, וזעם - שתיים, וצרה - שלש, משלחת מלאכי רעים - ארבע. אמור מעתה: במצרים לקו ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות.

רבי עקיבא אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש מכות? שנאמר: ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. חרון אפו - אחת, עברה - שתיים, וזעם - שלש, וצרה - ארבע, משלחת מלאכי רעים - חמש. אמור מעתה: במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות.

כמה מעלות טובות למקום עלינו!

דנינו.	אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים,
דנינו.	אלו עשה בהם שפטים, ולא עשה באלהיהם,
דנינו.	אלו עשה באלהיהם, ולא הרג את בכוריהם,
דנינו.	אלו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את ממונם,
דנינו.	אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים,
דנינו.	אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה,
דנינו.	אלו העבירנו בתוכו בחרבה ולא שקע צרנו בתוכו,
דנינו.	אלו שקע צרנו בתוכו ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה,
דנינו.	אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את המן,
דנינו.	אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת,

דייננו.
דייננו.
דייננו.
דייננו.

אלו נתן לנו את השבת, ולא קרבנו לפני הר סיני,
אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה,
אלו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל,
אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה,

על אחת, כמה וכמה, טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו: שהוציאנו ממצרים, ועשה בהם שפטים, ועשה באלהיהם, והרג את בכוריהם, ונתן לנו את ממונם, וקרע לנו את הים, והעבירנו בתוכו בחרבה, ושקע צרנו בתוכו, וספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, והאכילנו את המן, ונתן לנו את השבת, וקרבנו לפני הר סיני, ונתן לנו את התורה, והכניסנו לארץ ישראל, ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו.

רבן גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן: פסח, מצה ומרור.

הזרוע שבקערת הסדר היא לזכר קורבן הפסח. כעת לפנינו קריאת קטע ההגדה על קרבן הפסח. מראים באצבע על הזרוע המונחת בקערה.

פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש היה קיים, על שום מה? על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים, שנאמר: ואמרתים זבח פסח הוא ליי, אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים, ואת בתינו הציל, ויקד העם וישתחוו.

עורך הסדר מראה את המצות ליושבי השולחן ואומר:

מצה זו שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, וגאלם, שנאמר: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות, כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם.

עורך הסדר מצביע על המרור שבקערה ואומר:

מרור זה שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר: וימררו את חייהם בעבדה קשה, בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. לא את אבותינו

בְּלֶבֶד גָּאֵל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵלֶּא אֵף אוֹתָנוּ גָּאֵל עִמָּהֶם, שְׁנֵאֲמַר: וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ, לָתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם.

עורך הסדר מכסה את המצות, המסובים מגביהים את כוסות היין עד שמגיעים למילה "הללויה".

לְפִיכָף אֲנַחְנוּ חַיִּים לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדָּה לְבָרֵךְ, לְעֵלָה וּלְקַלֵּס לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבְרָהָם וְלָנוּ אֶת כָּל הַנִּסִּים הָאֵלֹהִים: הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבָדוֹת לְחֵירוֹת מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה, וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל, וּמִשְׁעָבוֹד לְגָאֵלָה. וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה: הַלְלוּיָהּ.

מניחים את הכוס חזרה ולא שותים אותה עדיין.

הַלְלוּ יְיָ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה. יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. מִמְזֶרֶח שֶׁשֶׁשׁ עַד מְבֹאֵז מְהַלֵּל שֵׁם יְהוָה. רֵם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ. מִי כִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהִי לְשַׁבַּת. הַמְּשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. מְקִימִי מֵעַפְרָ דָּל מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים אֲבִיוֹן. לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ. מוֹשִׁיבִי עֶקְרֶת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים שִׁמְחָה הַלְלוּ יְיָ.

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֵעָז. הִיָּתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְשָׁלוֹתָיו. הֵיִם רָאָה וַיִּנָּס הִירְדֵּן יִסָּב לְאַחֹרֵי הַהָרִים רִקְדּוּ כְּאִילִים גְּבַעוֹת כְּבָנִי צֶאֱנָן. מֶה לָּךְ הֵיִם כִּי תִגְוֹס הִירְדֵּן תִּסָּב לְאַחֹרֵי הַהָרִים תִּרְקְדּוּ כְּאִילִים גְּבַעוֹת כְּבָנִי צֶאֱנָן. מִלִּפְנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הַהֶפְכִי הַצּוֹר אַגָּם מִיָּם חֲלָמִישׁ לְמַעֲיָנו מִיָּם

שוב מגביהים את כוסות היין עד המילים "גאל ישראל".

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ וְגָאֵל אֶת אַבְרָהָם מִמִּצְרַיִם, וְהִגִּיעָנוּ לְלִילָה הַזֶּה לֶאֱכֹל בּוֹ מִצָּה וּמָרוֹר. כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וּלְרִגְלִים אַחֲרִים הַבָּאִים לְקִרְאָתָנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמִחִים בְּבִנְיָן עִירָךְ וְשָׁשִׁים בְּעִבּוֹדְךָ. וְנֹאכֵל שָׁם מִן הַזִּבְחִים וּמִן הַפִּסְחִים אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיחְךָ לְרִצּוֹן, וְנוֹדָה לָּךְ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלָּתָנוּ וְעַל פְּדוּתָנוּ נִפְשָׁנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאֵל יִשְׂרָאֵל.

מברכים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

ושותים כוס שניה בהסבה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם.

מוציא, מצה

ניקח את שלושת המצות - את שתי המצות השלמות וביניהן החצויה - נגביה אותן ונברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה.

עורך הסדר בוצע לעצמו ולכל אחד מהמסובים סביב השולחן חלק מהמצה העליונה וחלק מהמצה החצויה, טובל אותן במלח, והמסובים אוכלים את שני החלקים בהסבה.

המצות - אכילת המצה היא אחת משתי המצוות העיקריות של ליל הסדר (לספר ביציאת מצרים ולאכול מצה). זוהי המצווה העיקרית שבשלה מכונה פסח "חג המצות". הטעם לאכילת המצה נעוץ בעובדה ההיסטורית כי בני ישראל בצאתם ממצרים לאחר שגורשו, לא הספיקו בצקם להחמיץ והם אפו אותו כמצות. המצות נותרו הסמל המרכזי של פסח ואכילתה היא מצווה מפורשת מהתורה.

מרור

כל אחד מן היושבים לוקח לעצמו מה טובל בחרוסת. מיד לאחר מכן מברכים על המרור ואוכלים בלי להסב. (המרור מסמל את מרידות השעבוד ולכן אין לאוכלו בדרך חירות) ומברכים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר.

מרור וחרוסת - למרות מתיקותה הרבה, החרוסת מסמלת את השעבוד לא פחות מהסימנים האחרים. את המרור נוהגים לאכול יחד עם החרוסת בכדי לסמל את ריבוי צרות השעבוד. הטבילה בחרוסת היא בכדי להפיג את המרידות, וכדי לזכור שאחרי השעבוד באה הגאולה, וכן לרמוז שגם אחרי הגלות הזאת תבוא הגאולה.

כּוֹרֶךְ

כעת עורך הסדר מחלק לכולם חלק מהמצהה השלישית יחד עם המרור. המצהה והמרור נאכלים יחד בהסבה אך ללא ברכה. לפני האכילה אומרים:

זָכֹר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלָּל. כֵּן עָשָׂה הָלֵל בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קִיָּם: הָיָה כּוֹרֶךְ פֶּסַח מִצָּה וּמִרְוֹר וְאוֹכֵל בִּיחָד, לְקִיָּם מִה שֶׁנֶּאֱמַר: עַל מִצּוֹת וּמִרְרִים יֵאָכְלֶהוּ.

שֶׁלַחן עוֹרֶךְ

בשלב זה עוברים לסעודת החג. את סעודת החג נהוג לפתוח באכילת ביצה טבולה במי מלח (הביצה מסמלת את קרבן החגיגה שהיה מוקרב בבית המקדש).

צָפּוֹן

לאחר הסעודה, אוכלים ממצת האפיקומן. האפיקומן נאכל כזכר לקרבן הפסח ולכן הוא גם צריך להיאכל לפני חצות.

בִּרְךְ

נמזוג כוס שלישית, לא נשתה אותה עדיין ונברך את ברכת המזון:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוֹב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הֵייוּ כְּחֻלָּמִים. אֲזִי וְיִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנֵנוּ רִנָּה אֲזִי יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי. הַגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵייוּ שִׁמְחִים. שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ כְּאֶפִיקִים בְּנֶגֶב. הַזְרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ. הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכָה נִשָּׂא מִשָּׁךְ הַזֶּרַע בָּא יָבוֹא בְּרִנָּה נִשָּׂא אֶלְמֹתֵינוּ.

אם יש שלושה שאכלו יחד מקדימים לברכת המזון "זימון":
ה"מזמן" את האחרים לברכה ואומר:

רַבּוֹתֵי, נְבָרְךְ!

עונים לו האחרים:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרְךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

המזמן אומר:

בְּרִשׁוֹת מְרִנָּה וְרִבְבָּנוּ וְרַבּוֹתֵי, נְבָרְךְ (בעשרה: אֶלְהִינוּ) שְׂאֲכָלְנוּ מִשָּׁלוֹ.

ברוך (אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו.

המזמן חוזר ואומר:

ברוך (אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו.

וניגשים לברכת המזון עצמה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, הזן את העולם כלו בטובו בחן בחסד וברחמים, הוא נתן לחם לכל-בשר כי לעולם חסדו, ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד, בעבור שמו הגדול, כי הוא אל זן ומפרנס לכל, ומטיב לכל ומכין מזון לכל-בריותיו אשר ברא ברוך אתה יי הזן את הכל.

נודה לך יי אלהינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה, ועל שהוצאתנו יי אלהינו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים, ועל בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו ועל חקיך שהודעתנו, ועל חיים חן וחסד שחוננתנו, ועל אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו תמיד, בכל יום ובכל עת ובכל שעה.

ועל הכל יי אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך, יתברך שמו בפי כל חי תמיד לעולם ועד, בכתוב: "ואכלת ושבעת, וברכת את יי אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך". ברוך אתה יי, על הארץ ועל המזון.

רחם נא יי אלהינו על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל מלכות בית דוד משיחך, ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמו עליו. אלהינו, אבינו, רענו, זוננו, פרנסנו וכלכלנו והרויחנו, והרוח לנו יי אלהינו מהרה מכל צרותינו. ונא אל תצריכנו יי אלהינו, לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם, כי אם לידי המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד.

בשבת מוסיפין:

רצה והחליצנו יי אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה. כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבת בו ולנוח בו באהבה כמצות רצונך. וברצונך הניח לנו יי אלהינו שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו. והראנו יי אלהינו בנחמת ציון עירך ובבנין ירושלים עיר קדשך כי אתה הוא בעל

הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנְּחֻמוֹת.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיָבֵא וְיַגִּיעַ, וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע, וְיַפְקֵד וְיִזְכֵּר זְכוּרֵינוּ וּפְקֻדוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזִכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עֲבָדְךָ, וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קֹדֶשְׁךָ, וְזִכְרוֹן כָּל עַמּוֹךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל לִפְנֶיךָ לִפְלִטָה, לְטוֹבָה, לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם, בַּיּוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה.

זָכְרָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה, וּפְקֻדָּנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים נּוֹסַח סִפְרָד: טוֹבִים; וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוֹס וְחַנּוּן, וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה.

וּבִגְוֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, בּוֹנֵה בְּרַחֲמָיו יְרוּשָׁלַיִם. (בִּלְחָשׁ: אָמֵן)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל אֲבִינוּ, מִלְּפָנֶיךָ, אֲדִירָנוּ, בּוֹרְאָנוּ, גָּאֻלָּנוּ, יוֹצֵרָנוּ, קְדוֹשָׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל, הַמֶּלֶךְ הַטוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל, שֶׁכָּכָל יוֹם וַיּוֹם הוּא הַטֵּיב, הוּא מְטִיב, הוּא יִטֵּיב לָנוּ. הוּא גִמְלָנוּ הוּא גּוֹמְלָנוּ הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד, לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרוּחַ הַצֶּלֶה וְהַצֹּלָחָה, בְּרַכָּה וְיְשׁוּעָה נַחֲמָה פְּרִנְסָה וְכִלְפָּלָה, וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב; וּמִכָּל טוֹב לְעוֹלָם עַל יַחְסָרָנוּ.

הַרְחָמֵן הוּא יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

הַרְחָמֵן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

הַרְחָמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים, וְיִתְפָּאֵר בָּנוּ לְעַד וּלְנֶצַח נְצָחִים, וְיִתְהַדַּר בָּנוּ לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

הַרְחָמֵן הוּא יְפַרְנֶסֶנוּ בְּכָבוֹד.

הַרְחָמֵן הוּא יִשְׁבּוֹר עָלֵנוּ מֵעַל צוּאֲרָנוּ, וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמָמִיּוֹת לְאַרְצָנוּ.

הַרְחָמֵן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרַכָּה מְרֻבָּה בְּבֵית הַזֶּה, וְעַל שְׁלַחַן זֶה שֶׁאֲכָלְנוּ עָלָיו.

הַרְחָמֵן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב, וְיִבְשֶׁר לָנוּ בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנְחֻמוֹת.

הַרְחָמֵן הוּא יְבָרֶךְ אֶת (אֲבִי מוֹרִי) בְּעַל הַבֵּית הַזֶּה, וְאֶת (אֲמִי מוֹרְתִי) בְּעַלַּת הַבֵּית הַזֶּה, אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זִרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם, אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרַכְנוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבִרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב "בְּכָל" - "מְכָל" - "כָּל" - כֵּן יְבָרֶךְ אוֹתָנוּ כָּלֵנוּ יַחַד בְּבִרְכָּה שְׁלֵמָה. וְנֹאמַר: "אָמֵן".

בְּמֵרוֹם יִלְמְדוּ עָלֵיהֶם וְעָלֵינוּ זְכוֹת שְׁתֵּהא לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם. וְנִשְׂא בְּרַכָּה מֵאֵת יְיָ, וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְנִמְצָא חֵן וְשִׁכָּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם.

בִּשְׁבַּת: **הַרְחָמֵן** הוּא יְנַחֵלְנוּ יוֹם שְׁכָלוֹ שֶׁבַת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים.

הַרְחֲמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שְׂכָלוֹ טוֹב, יוֹם שְׂכָלוֹ אָרוֹךְ, יוֹם שְׂצִדִּיקִים יוֹשְׁבִים
וְעֲטֹרֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנִהְיִין מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה, וְיִהְיֶה חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם.
הַרְחֲמֵן הוּא יִזְכֵּנוּ לִימֹת הַמְּשִׁיחַ וְלַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

מְגִדוֹל יְשׁוּעוֹת מְלָכּוֹ, וְעֲשֵׂה חֶסֶד לַמְּשִׁיחַ, לְדָוִד וּלְזֶרְעוֹ עַד עוֹלָם. עֲשֵׂה שְׁלוֹם
בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ: "אֲמֵן".
יִרְאוּ אֶת יְיָ קְדוֹשִׁי, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו. כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעִיבוּ, וְדֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָּל
טוֹב. הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ. פּוֹתַח אֶת יְדָד, וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. בְּרוּךְ
הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בְּיָיָ, וְהָיָה יְיָ מְבֹטָחוֹ. נַעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִּי, וְלֹא רָאִיתִי צָדִיק נֶעְזֵב,
וְזָרְעוֹ מִבֶּקֶשׁ לָחֶם. יְיָ עֲזֵ לַעֲמוֹ יִתֵּן, יְיָ יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם.

ניגוש לשתיית כוס שלישית (אותה מזגנו קודם ברכת המזון) ומקדימים לה את המילים הללו:

הַנְּנִימוּכֵן וּמִזְמֵן לְקִים מְצוֹת כּוֹס שְׁלִישִׁי שֶׁהוּא כְּנִגּוּד בְּשׁוֹרֶת הַיְשׁוּעָה, שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְגֵאֲלָתִי אֶתְכֶם בְּזֹרֹעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדוֹלִים.

מברכים ושותים והסבה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

כעת מזווגים את כוסו של אליהו הנביא. פותחים את דלת הבית ואומרים:

שִׁפְךָ חֶמֶתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ. כִּי
אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נֹוֹהוּ הַשָּׁמֶן. שִׁפְךָ עֲלֵיהֶם זַעֲמָךְ וַחֲרוֹן אַפֶּךָ יִשִּׁיגֵם.
תִּרְדֹּף בְּאֵף וְתִשְׁמִידֵם מִתַּחַת שָׁמַיִם יְיָ.

סוגרים את הדלת.

כוסו של אליהו - במרכז שולחן הסדר מונחת כוס גדולה המכונה "כוסו של אליהו". אליהו הוא אחד מנביאי
ישראל שנאמר עליו כי הוא ממבשרי הגאולה: "הנני שולח לכם אליה הנביא לפני בו יום ה' הגדול והנורא" (מלאכי
ג'). כוסו של אליהו מסמלת את הציפייה לישועה ואת הביטחון כי בוא תבוא. פתיחת הדלת לאלהו היא אומנם
לא יותר מסמל, אולם הכוס במרכז השולחן והתקווה שהיא נושאת בחובה מתחברת עם משאלות הלב והבקשות
הפרטיות של כל אדם. במהלך השנים נקשרו בדמותו של אליהו אין ספור אגדות וסיפורים; חלקם הגדול קשור
באחד הכינויים שלו: "מלאך הברית" (מלאך הנוהג להגיע לכל ברית מילה של כל ילד). האגדה טוענת כי אליהו
פושט ולובש דמויות כל הזמן ולכן אי אפשר לזהות אותו. עם זאת ישנן שתי דמויות עיקריות המאפיינות את
דמותו של אליהו הנביא בסיפורים. האחת היא של אדם פשוט, זקן וכפוף והשנייה היא של אדם נושא פנים בעל
זקן מידות בצבע לבן. ישנם לא מעט שירים על אליהו הנביא. אחד המפורסמים שבהם נכתב בידי יורם טהרלב
ומושר בפי רבקה זהרי:

ברחובנו הצר גר נגר אחד מוזר הוא יושב בצריפו ולא עושה דבר	ברחובנו הצר גר סנדלר אחד מוזר הוא יושב בצריפו ולא עושה דבר	בירושלים ישנו איש לגמרי לא צעיר, שבנה הרבה בתים בכל פינות העיר
איש אינו בא לקנות, ואין איש מבקר, ושנתיים שהוא כבר אינו מנגה	מדפיו הריקים מכוסים באבק כבר שנתיים מונח המרצע בשק.	הוא מכיר כל סמטה, כל רחוב ושכונה, הוא בונה את העיר כבר שבעים שנה.
והוא חלום אחד נושא עוד בלבבו לבנות כסא לאלהיו שיבוא, על כפיו אותו יביא, לאלהיו הנביא.	והוא חולם כי נעליים הוא תופר, בן על הרים ינוו רגלי המבשה על כפיו אותן יביא, לאלהיו הנביא.	והוא חולם כי, כמו שאת העיר בנה, יניח למקדש את אבן הפינה. על כפיו אותה יביא אלהיו הנביא.
והוא יושב ומחכה לו כבר שנים חולם הוא שיזכה לו, על סודו שומר ומחכה לו מתי כבר יגיע היום.	והוא יושב ומחכה לו כבר שנים חולם הוא שיזכה לו, על סודו שומר ומחכה לו מתי כבר יגיע היום.	והוא יושב ומחכה לו כבר שנים חולם הוא שיזכה לו, על סודו שומר ומחכה לו מתי כבר יגיע היום.

דיון - שאלו את הילדים לדעתם: אם הייתם פוגשים את אלהיו הנביא, מה הייתם מבקשים ממנו? האם זה משנה שלא רואים את אלהיו הנביא?

ההלל

מוזגים לכל המסובים כוס רביעית (לא שותים אותה עדיין), וניגשים לקריאת מזמורי ההלל (ההלל היא תפילה מיוחדת המשלבת הודאה לקב"ה על העבר ותקווה לעתיד):

לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ, כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד, עַל חֲסִדֶּךָ, עַל אֲמֹתֶךָ. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיזָה נָא אֱלֹהֵיהֶם, וְאֵלֵהֵינוּ בְּשִׁמִּים, כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה. עֲצִיבֵיהֶם פָּסָף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יָדֵי אָדָם. פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ, עֵינֵי לָהֶם וְלֹא יֵרְאוּ. אֲזִנִּים לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ, אָף לָהֶם וְלֹא יִרְיחוּן. יָדֵיהֶם וְלֹא יִמִּישּׁוּן, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ, לֹא יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם. כְּמוֹתָם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם, כֹּל אֲשֶׁר בָּטַח בָּהֶם. יִשְׂרָאֵל בָּטַח בְּיְיָ, עֲזָרָם וּמִגָּנָם הוּא. בֵּית אֱהֲרֹן בָּטְחוּ בְּיְיָ, עֲזָרָם וּמִגָּנָם הוּא. יֵרָאִי יְיָ בְּטַחוּ בְּיְיָ, עֲזָרָם וּמִגָּנָם הוּא. יְיָ זָכְרָנוּ יְבָרֵךְ, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אֱהֲרֹן. יְבָרֵךְ יֵרָאִי יְיָ, הַקְטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים. יִסֹּף יְיָ עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם. בְּרוּכִים אַתֶּם לַיְיָ, עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ נָתַן לַבְּנֵי אָדָם. לֹא הִמָּתִים יִהְלְלוּ יָהּ וְלֹא כָּל יִרְדֵּי דוֹמָה. וְאַנְחָנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

אַהֲבָתִי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי, תַּחֲנוּנִי. כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבִימֵי אֶקְרָא. אֶפְפוּנִי חֲבֵלֵי מוֹת

וּמִצָּרֵי שְׁאוֹל מִצְאוֹנִי, צָרָה וַיְגוֹן אִמְצָא. וּבִשְׁם יְיָ אֶקְרָא, אֲנִי יְיָ מִלְטָה נַפְשִׁי. חֲנוּן יְיָ וְצָדִיק, וְאֱלֹהֵינוּ מֶרְחָם. שִׁמְרֵ פִתְּאִים יְיָ, דְּלוֹתַי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמִנוּחַיִכִּי, כִּי יְיָ גָמַל עָלַיִכִּי. כִּי חֲלַצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, אֶת עֵינַי מִן דְּמָעָה, אֶת רַגְלִי מִדְּחִי. אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד. אֲנִי אִמְרַתִּי בַחֲפָזִי, כָּל הָאָדָם כֹּזֵב. מָה אֲשִׁיב לִי כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי. כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא וּבִשְׁם יְיָ אֶקְרָא. נִדְרֵי לִי אֲשִׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ. יִקָּר בְּעֵינַי יְיָ הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו. אֲנִי יְיָ כִּי אֲנִי עֲבַדְדְּ, אֲנִי עֲבַדְדְּ בֶן אִמָּתְךָ, פִּתְחָתָ לְמוֹסְרִי. לֶךְ אֲזַבַּח זִבְחַ תוֹדָה וּבִשְׁם יְיָ אֶקְרָא. נִדְרֵי לִי אֲשִׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ. בַּחֲצֵרוֹת בֵּית יְיָ, בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַיִם, הִלְלוּיָהּ:

הִלְלוּ אֶת יְיָ כָּל גּוֹיִם, שִׁבְחוּהוּ כָּל הָאֲמִים. כִּי גִבֹּר עָלֵינוּ חֲסֵדוֹ, וְאַמֶּת יְיָ לְעוֹלָם, הִלְלוּיָהּ:

הודו לִי כִּי טוֹב	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.
יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֶהְרֹן	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.
אֹמְרוּ נָא יִרְאִי יְיָ	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.

מִן הַמִּצָּר קָרָאתִי יְהוָה, עָנְנִי בַּמֶּרְחָב יְהוָה. יְיָ לִי לֹא אִירָא, מָה יַעֲשֶׂה לִּי אָדָם. יְיָ לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בִּשְׁנָאִי. טוֹב לַחֲסוֹת בְּיַד מִבְּטָח בְּיַד מִבְּטָח בְּנִדְבִים. כָּל גּוֹיִם סָבְבוּנִי, בִּשְׁם יְיָ כִּי אֲמִילֵם. סָבְבוּנִי גַם סָבְבוּנִי, בִּשְׁם יְיָ כִּי אֲמִילֵם. סָבְבוּנִי כַּדְבָּרִים, דַּעְכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים, בִּשְׁם יְיָ כִּי אֲמִילֵם. דַּחַה דְּחִיתַנִּי לְנֶפֶל, וַיִּי עֲזָרַנִּי. עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. קוֹל רְנָה וִישׁוּעָה בְּאֶהְלִי צַדִּיקִים, יָמִין יְיָ עֲשֶׂה חֵיל. יָמִין יְיָ רֹמְמָהּ, יָמִין יְיָ עֲשֶׂה חֵיל. לֹא אָמוֹת כִּי אֶחָיָה, וְאַסְפֵּר מַעֲשֵׂי יְהוָה. יִסֹּר יִסְרֵנִי יְהוָה, וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנָנִי. פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, אֲבֹא בָם, אוֹדָה יְהוָה. זֶה הַשַּׁעַר לִי, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בּוֹ. אוֹדְךָ כִּי עָנִיתַנִּי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה. אוֹדְךָ כִּי עָנִיתַנִּי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה. אֲבֹן מֵאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. מֵאֵת יְיָ הִיתָה זֹאת הַנִּפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ. מֵאֵת יְיָ הִיתָה זֹאת הַנִּפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ.

אֲנִי יְיָ, הוֹשִׁיעָה נָא.
אֲנִי יְיָ, הוֹשִׁיעָה נָא.
אֲנִי יְיָ, הַצְּלִיחָה נָא.
אֲנִי יְיָ, הַצְּלִיחָה נָא.

בָּרוּךְ הֵבֵא בְּשֵׁם יְיָ, בְּרִכְנוֹכֶם מִבֵּית יְיָ. בָּרוּךְ הֵבֵא בְּשֵׁם יְיָ, בְּרִכְנוֹכֶם מִבֵּית יְיָ. אֵל יְיָ וַיָּאֵר לָנוּ. אֲסֵרוּ חֵג בַּעֲבֹתֵיכֶם עַד קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. אֵל יְיָ וַיָּאֵר לָנוּ. אֲסֵרוּ חֵג בַּעֲבֹתֵיכֶם עַד קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. אֵלֵינוּ אֶתְּה וְאוֹדְךָ, אֱלֹהֵינוּ אֶתְּה וְאוֹדְךָ.

אַרומֶמֶךָ. הוֹדוּ לַיְי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ. הוֹדוּ לַיְי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

יְהַלְלוּךָ יי אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשֶׂיךָ, וְחֲסִידֶיךָ צְדִיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ, וְכָל עַמּוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ, וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפְאֲרוּ, וַיְרֻמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ, וַיְקַדִּישׁוּ וַיְמַלִּיכוּ אֶת שְׁמֶךָ, מִלְּפָנֶיךָ. כִּי לָךְ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשַׁמֵּךְ נֶאֱמָה לְזִמְרָה, כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אֲתָה אֵל.

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדָנִים -
לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוֹ -
לַעֲשֵׂה הַשָּׁמַיִם בְּתַבּוּנָה -
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם -
לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֻלִּים -
אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשַׁלֵּת בַּיּוֹם -
אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמַמְשַׁלֵּת בַּלַּיְלָה -
לְמַכָּה מִצָּרִים בְּבִכּוּרֵיהֶם -
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מֵתוֹכָם -
בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעֵ נְטוּיָה -
לְגַזֵּר יָם סוּף לְגַזְרִים -
וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכּוֹ -
וַיַּעַר פְּרָעָה וַחֲבִילוֹ בַּיָּם סוּף -
לְמוֹלִיד עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר -
לְמַכָּה מְלָכִים גְּדֻלִּים -
וַיַּהַרֵּג מְלָכִים אֲדִירִים -
לְסִיחּוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי -
וַיַּלְעוּג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן -
וַיִּנָּתֶן אֶרֶץ לְנַחֲלָה -
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ -
שֶׁבִשְׁפָּלָנוּ זָכָר לָנוּ -
וַיַּפְרִקֵנוּ מִצָּרֵינוּ -
נָתַן לָחֶם לְכָל בָּשָׂר -
הוֹדוּ לָאֵל הַשָּׁמַיִם -

נְשַׁמֵּת כָּל חַי תִּבְרָךְ אֶת שְׁמֶךָ יי אֱלֹהֵינוּ, וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תִּפְאֶרֶת וְתִרְוּמָה זְכָרְךָ מִלְּפָנֶיךָ תָּמִיד. מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אֲתָה אֵל, וּמִבְּלַעַדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ, פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמַפְרִיֵּס וּמַרְחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֵלָּא אֲתָה. אֱלֹהֵי הָרָאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים, אֱלֹהֵי כָּל בְּרִיּוֹת, אֲדוֹן כָּל תּוֹלְדוֹת, הַמְהַלֵּל בְּרַב הַתִּשְׁבָּחוֹת,

הַמִּנְהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיֵּי לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, הַמַּעֲוֹרֵר יְשָׁנִים
וְהַמְּקִיץ נֹרְדָּמִים, וְהַמְּשִׁיחַ אֲלֵמִים וְהַמְּתִיר אֲסוּרִים, וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים,
לֵךְ לְבַדֵּךְ אֲנַחְנוּ מוֹדִים.

אֱלֹהֵינוּ מִלֵּא שִׁירָה בָּיָם, וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה בְּהַמּוֹן גָּלִיו, וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שִׁבַּח בְּמִרְחָבֵי
רָקִיעַ, וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת בְּשֶׁמֶשׁ וּבְיָרֵחַ, וְיָדֵינוּ פְּרוּשׁוֹת בְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם,
וְרַגְלֵינוּ קָלוֹת כְּאַיִלוֹת, אֵין אֲנַחְנוּ מִסְּפִיקִים לַהֲדוֹת לָךְ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, וּלְבָרְךָ אֶת שְׁמֶךָ, עַל אַחַת מֵאַלְפֵי אֲלָפִים וּרְבֵי רַבּוֹת פְּעָמִים
הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ. מִמִּצְרַיִם גָּאַלְתָּנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, וּמִבֵּית עַבְדִּים
פָּדִיתָנוּ, בְּרָעַב זָנַתָּנוּ וּבִשְׁבַע כָּלִכְלַתָּנוּ, מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ וּמִדָּבָר מִלִּטְתָּנוּ, וּמִחֲלָלִים
רָעִים וּרְבִים וְנֶאֱמָנִים דָּלִיתָנוּ. עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא עֲזָבוֹנוּ חֶסֶדְךָ, וְאֵל
תִּשְׁשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְנֶצַח. עַל כֵּן אֲבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָנוּ וְרוּחַ וְנִשְׁמָה שֶׁנִּפְחַתָּ בְּאַפֵּינוּ
וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁמַּתָּ בְּפִינוּ, הֵן הֵם יוֹדוּ וְיִבְרְכוּ וְיִשְׁבְּחוּ וְיִפָּאֲרוּ וְיִרְוּמָמוּ וְיַעֲרִיצוּ
וְיִקְדִּישׁוּ וְיִמְלִיכוּ אֶת שְׁמֶךָ מְלָכֵנוּ. כִּי כָל פֶּה לָךְ יוֹדֶה, וְכָל לִשׁוֹן לָךְ תִּשְׁבַּע,
וְכָל בֶּרֶךְ לָךְ תִּכְרַע, וְכָל קוֹמָה לִפְנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה, וְכָל לִבָּבוֹת יִירָאוּךָ, וְכָל קֶרֶב
וּכְלִיּוֹת יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ, בְּדָבָר שֶׁכָּתוּב, כָּל עֲצָמֹתַי תִּאֲמַרְנָה: יְיָ, מִי כִמוּדְךָ!, מִצִּיל
עָנִי מִחֲזָק מִמָּנוּ וְעָנִי וְאֲבִיוֹן מִגָּזֶל. מִי יִדְמָה לָךְ וּמִי יִשְׁוֶה לָךְ וּמִי יַעֲרֶךְ לָךְ, הָאֵל
הַגָּדוֹל, הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיוֹן, קֵינָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. נִהְלָלְךָ וְנִשְׁבַּחְךָ וְנִפְאָרְךָ
וְנִבְרַךְ אֶת שֵׁם קִדְשֶׁךָ, כְּאִמּוֹר: לְדוֹת בְּרָכִי נִפְשִׁי אֶת יְיָ וְכָל קֶרֶבִי אֶת שֵׁם קִדְשׁוֹ.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֲזָךְ, הַגָּדוֹל בְּכְבוֹד שְׁמֶךָ, הַגִּבּוֹר לְנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוּתֶיךָ, הַמְּלֹךְ
הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רֶם וְנִשְׂאָ. שׁוֹכֵן עַד מְרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ. וְכָתוּב: רַנְּנוּ צְדִיקִים בְּיְיָ,
לְיִשְׂרָאֵל נְאֻוָּה תִּהְיֶה.

בְּפִי יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלֵּל
וּבְדַבְרֵי צְדִיקִים תִּתְבָּרַךְ
וּבְלִשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמֵם
וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדֵּשׁ

וּבְמִקְהֵלוֹת רַבּוֹת עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאֵר שְׁמֶךָ, מְלָכֵנוּ, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.
שִׁבְּן חוֹבֶת כָּל הַיְּצוּרִים, לִפְנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לַהֲדוֹת, לְהַלֵּל, לְשַׁבַּח,
לְפָאֵר לְרוֹמֵם, לְהַדִּיר, לְבָרֵךְ, לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל דְּבָרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת דָּוִד בֶּן
יִשִּׁי עַבְדְּךָ, מְשִׁיחְךָ.

יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מְלָכֵנוּ, הָאֵל הַמְּלֹךְ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, כִּי לָךְ נִאֲהָ, יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיר וְשִׁבְחָה, הִלֵּל וְזִמְרָה, עֲזָרָה וּמִמְשָׁלָה, נֶצַח, גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה,

תְּהִלָּה וְתִפְאָרֶת, קִדְשָׁה וּמַלְכוּת, בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם. בְּרוּךְ אַתָּה
יְיָ, אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בְּתִשְׁבָּחוֹת, אֵל הַהוֹדָאוֹת, אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת, הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה,
מֶלֶךְ אֵל חַי הָעוֹלָמִים

ניגשים לשתיית הכוס הרביעית. לפני כן אומרים:

הִנְנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקִים מִצּוֹת פֹּס רְבִיעִי שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּשׁוּרַת הַיְשׁוּעָה, שְׁאָמַר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל "וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים".

מברכים ושותים בהסבה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

אחרי שתיית הכוס הרביעית מברכים ברכה אחרונה "מעין שלוש" (ברכה שאותה מברכים לאחר שתיית
יין או אכילת מאכלים העשויים מחמשת מיני דגן או פירות שבעת המינים):

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן, עַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל
אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִית וְהַנְחִלָתָ לְאַבּוֹתֵינוּ לְאָכֹל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבַּע מִטּוֹבָהּ
רַחֵם נָא ד' אֱלֹקֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ
וְעַל מִזְבִּיחֶךָ וְעַל הַיְכָלְךָ וּבִנְיַת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ
וְשִׁמְחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ וְנֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ וְנִשְׁבַּע מִטּוֹבָהּ וְנִבְרַכְךָ עָלֶיהָ בַּקֹּדֶשׁ וּבִטְהָרָה (בְּשֶׁבֶת:
וּרְצָה וְהַחֲלִיצֵנוּ בַּיּוֹם הַשֶּׁבֶת הַזֶּה) וְשִׁמְחֵנוּ בַּיּוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, כִּי אַתָּה ד' טוֹב
וַיְמַסִּיב לְכָל וְנוֹדָה לָךְ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן. בְּרוּךְ אַתָּה ד' עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן.

נִרְצָה

חלק זה המציין את סיומו של הסדר מהווה תקווה ותפילה כי נזכה לחגוג את הפסח בשנה הבאה בירושלים
יחד עם כל עם ישראל.

חֲסַל סְדוֹר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ, כְּכֹל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.
כְּאִשֶּׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ.
זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה, קוֹמֵם קָהֵל עֹדֵת מִי מָנָה.
בְּקֶרֶב נִהַל נְטָעֵי כֹנָה פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה.

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם.

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים:

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה.

לשנה הבאה בירושלים הבנויה - אסיר ציון לשעבר, יוסף ביגון, סיפר פעם כי יש אומרים כי לאמירת
"לשנה הבאה בירושלים הבנויה" יש יותר עומק כשאתה בגולה. "גם אני, בלילות ארוכים של בית
הסוהר, בליל פסח שאלתי את עצמי: נו, וכשאני לירושלים, מה הלאה?", הוא סיפר. "איוז משמעות
תהיה למילות ההגדה שם, בארץ ישראל? והנה אני בירושלים ועדיין אומר באותה כוונה שבלב
ובאותה עוצמה של תקווה ותפילה: "לשנה הבאה בירושלים הבנויה". כי ירושלים הבנויה זה חיים

יש נוהגין בחוץ לארץ בליל שני של פסח לספור כאן ספירת העומר:
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו וצונו על ספירת העומר.

היום יום אחד בעומר.
ויבין ויהי בחצי הלילה,
אז רוב נסים הפלאת בלילה,
בראש אשמורת זה הלילה,
גר צדק נצחתו כנחלק לו לילה,
ויהי בחצי הלילה.
דנת מלך גרר בחלום הלילה,
הפחדת ארמי באמש לילה,
וישר ישראל למלאך ויוכל לו לילה,
ויהי בחצי הלילה.
זרע בכורי פתרוס מחצת בחצי הלילה,
חילם לא מצאו בקומם בלילה,
טיסת נגיד חרשת סלית בכוכבי לילה,
ויהי בחצי הלילה.
יעץ מחרף לנופף אווי הובשת פגריו בלילה,
כרע בל ומצבו באישון לילה,
לאיש חמודות נגלה רז חזות לילה,
ויהי בחצי הלילה.
משתפר בכלי קדש נהרג בו בלילה,
נושע מבור אריות פותר בעתותי לילה,
שנאה נטר אנגי וכתב ספרים בלילה,
ויהי בחצי הלילה.
עוררת נצחך עליו בנדד שנת לילה,
פורה תדרוך לשומר מה מלילה,
צרח פשומר ושח אתא בקר וגם לילה,
ויהי בחצי הלילה.
קרוב יום אשר הוא לא יום ולא לילה,
רם הודע כי לך היום אף לך הלילה,
שומרים הפקד לעירך כל היום וכל הלילה,
תאיר פאור יום חשפת לילה,
ויהי בחצי הלילה.

וּבִכְן וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח

אִמְץ גְּבוּרֹתֶיךָ הַפִּלְאָת בַּפֶּסַח, בְּרֹאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נִשְׂאֵת פֶּסַח, גְּלִית לְאֶזְרְחֵי חֲצוֹת לֵיל פֶּסַח, וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח.

דָּלְתִּיו דְּפַקְתָּ כָּחַם הַיּוֹם בַּפֶּסַח, הִסְעִיד נּוֹצְצִים עֲגוֹת מִצּוֹת בַּפֶּסַח, וְאֵל הַבֶּקֶר רָץ יֵזֶכֶר לְשׁוֹר עֶרֶךְ פֶּסַח, וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח.

זוּעַמו סְדוּמִים וְלוֹהֶטוּ בָּאֵשׁ בַּפֶּסַח, חֲלֵץ לוֹט מֵהֶם וּמִצּוֹת אָפָה בִּקֵּץ פֶּסַח, טֹאטֵאֵת אֲדָמַת מֶף וְנֶף בְּעֶבְרֶךָ בַּפֶּסַח, וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח.

יְהִי רֹאשׁ כָּל אֹן מַחְצֵת בְּלִיל שְׁמוֹר פֶּסַח, כְּבִיר, עַל בֶּן בְּכוֹר פִּסְחָתָ בְּדָם פֶּסַח, לְבִלְתִּי תֵת מִשְׁחִית לָבֹא בִּפְתָחֵי בַּפֶּסַח, וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח.

מִסְגֶּרֶת סִגְרָה בְּעִתּוֹתֵי פֶסַח, נִשְׁמָדָה מִדֵּין בְּצִלִּיל שְׁעוֹרֵי עֶמֶר פֶּסַח, שׁוֹרְפוֹ מִשְׁמֵנִי פּוֹל וְלוֹד בִּיקֵּד יְקוֹד פֶּסַח, וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח.

עוֹד הַיּוֹם בְּנֵב לַעֲמוֹד עַד גֶּעָה עוֹנֵת פֶּסַח, פֶּסֶד כְּתָבָה לְקַעֲקַע צוֹל בַּפֶּסַח, צָפָה הַצִּפִּית עֶרוֹךְ הַשְּׁלָח בַּפֶּסַח, וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח.

קָהַל כְּנֶסֶה הַדָּסָה לְשִׁלֵּשׁ צוּם בַּפֶּסַח, רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מַחְצֵת בְּעֵץ חֲמֻשִּׁים בַּפֶּסַח, שְׁתֵּי אֵלֶּה רָגַע תְּבִיא לְעוֹצִית בַּפֶּסַח, תָּעַז יָדָךְ וְתִרּוֹם יְמִינְךָ כְּלִיל הַתְּקַדֵּשׁ חֵג פֶּסַח, וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח.

כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה .

אֲדִיר בְּמִלּוּכָה, בָּחֹר כְּהִלְכָּה, גְּדוּדֵינוּ יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יִי הַמְּמַלְכָּה, כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה .

דָּגוּל בְּמִלּוּכָה, הָדוּר כְּהִלְכָּה, וְתִיקֵינוּ יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יִי הַמְּמַלְכָּה, כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה .

זִכְאִי בְּמִלּוּכָה, חֲסִין כְּהִלְכָּה טַפְסָרֵינוּ יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יִי הַמְּמַלְכָּה, כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה .

יָחִיד בְּמִלּוּכָה, כְּבִיר בְּהֶלְכָּה לְמוֹדִיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יי
הַמְּלָכָה, כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה .
מוֹשֵׁל בְּמִלּוּכָה, נוֹרָא בְּהֶלְכָּה סְבִיבָיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יי
הַמְּלָכָה, כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה .
עֲנִיו בְּמִלּוּכָה, פּוֹדֶה בְּהֶלְכָּה, צַדִּיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יי
הַמְּלָכָה, כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה .
קָדוֹשׁ בְּמִלּוּכָה, רַחוּם בְּהֶלְכָּה שְׁנֵאֲנֵיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יי
הַמְּלָכָה, כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה .
תְּקִיף בְּמִלּוּכָה, תּוֹמֵךְ בְּהֶלְכָּה תְּמִימָיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יי
הַמְּלָכָה, כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה .

אֲדִיר הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בָּנָה, אֵל בָּנָה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.
בַּחֹר הוּא, גָּדוֹל הוּא, דָּגוּל הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב. בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה,
בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בָּנָה, אֵל בָּנָה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

הַדּוֹר הוּא, וְתִיק הוּא, זַכָּאי הוּא, חָסִיד הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בָּנָה, אֵל בָּנָה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.
טָהוֹר הוּא, יָחִיד הוּא, כְּבִיר הוּא, לְמוֹד הוּא, מְלֹךְ הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ
בְּקָרוֹב. בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בָּנָה, אֵל בָּנָה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.
נוֹרָא הוּא, סָגִיב הוּא, עֲזוּז הוּא, פּוֹדֶה הוּא, צַדִּיק הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ
בְּקָרוֹב. בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בָּנָה, אֵל בָּנָה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

קָדוֹשׁ הוּא, רַחוּם הוּא, שִׁדִּי הוּא, תְּקִיף הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בְּמַהֲרָה, בְּמַהֲרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בָּנָה, אֵל בָּנָה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ, אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ..

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ:

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ, שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ.

שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ:

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ, שְׁלֹשָׁה אָנִי יוֹדֵעַ.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ, אַרְבַּע אָנִי יוֹדֵעַ.

אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ, חֲמִשָּׁה אָנִי יוֹדֵעַ.

חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ

שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

שֵׁשָׁה מִי יוֹדֵעַ, שֵׁשָׁה אָנִי יוֹדֵעַ.

שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת

הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ, שִׁבְעָה אָנִי יוֹדֵעַ.

שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא, שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה

אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ, שְׁמוֹנָה אָנִי יוֹדֵעַ.

שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא, שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,

אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ, תִּשְׁעָה אָנִי יוֹדֵעַ.

תִּשְׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא, שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה

חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ

שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

עֶשְׂרֵה מִי יוֹדֵעַ, עֶשְׂרֵה אָנִי יוֹדֵעַ.

עֶשְׂרֵה דְּבָרִיא, תִּשְׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא, שֵׁשָׁה סְדְרֵי

מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד

אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

אַחַד עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ, אֶחָד עָשָׂר אָנִי יוֹדֵעַ.

אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבֵּיא, עֶשְׂרֵה דְּבָרִיא, תִּשְׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי

שַׁבָּתָא, שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי

לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

שְׁנַיִם עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ, שְׁנַיִם עָשָׂר אָנִי יוֹדֵעַ.

שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִיא, אֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבֵּיא, עֶשְׂרֵה דְּבָרִיא, תִּשְׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי

מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא, שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת,

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ:

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ, שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אָנִי יוֹדֵעַ.

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִדָּיָא. שְׁנַיִם עָשָׂר שַׁבָּטָיָא, אֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבֵיָא, עֶשְׂרֵה דְבָרֵיָא,
תְּשַׁעַה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יָמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יָמֵי שַׁבָּתָא, שֵׁשׁ סְדְרֵי מִשְׁנָה,
חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד
אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא

דְּזַבִּין אַבָּא בְּתָרֵי זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא שׁוֹנָרָא וְאֹכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתָרֵי זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.
וְאַתָּא כִּלְבָּא וְנִשְׁף לְשׁוֹנָרָא, דְּאֹכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתָרֵי זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.
וְאַתָּא חוּטְרָא וְהֶכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁף לְשׁוֹנָרָא, דְּאֹכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתָרֵי
זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא..

וְאַתָּא נוֹרָא וְשֶׁרֶף לְחוּטְרָא, דְּהֶכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁף לְשׁוֹנָרָא, דְּאֹכְלָה לְגְדִיָא,
דְּזַבִּין אַבָּא בְּתָרֵי זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא מִיָּא וְכֶבֶה לְנוֹרָא, דְּשֶׁרֶף לְחוּטְרָא, דְּהֶכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁף לְשׁוֹנָרָא,
דְּאֹכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתָרֵי זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא תוֹרָא וְשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכֶבֶה לְנוֹרָא, דְּשֶׁרֶף לְחוּטְרָא, דְּהֶכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁף
לְשׁוֹנָרָא, דְּאֹכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתָרֵי זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא הַשּׁוּחַט וְשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכֶבֶה לְנוֹרָא, דְּשֶׁרֶף לְחוּטְרָא, דְּהֶכָּה
לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁף לְשׁוֹנָרָא, דְּאֹכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתָרֵי זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא מִלְּאָף הַמּוֹת וְשַׁחַט לְשׁוּחַט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכֶבֶה
לְנוֹרָא, דְּשֶׁרֶף לְחוּטְרָא, דְּהֶכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁף לְשׁוֹנָרָא, דְּאֹכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אַבָּא
בְּתָרֵי זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא הַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשַׁחַט לְמִלְּאָף הַמּוֹת, דְּשַׁחַט לְשׁוּחַט, דְּשַׁחַט
לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכֶבֶה לְנוֹרָא, דְּשֶׁרֶף לְחוּטְרָא, דְּהֶכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁף
לְשׁוֹנָרָא, דְּאֹכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתָרֵי זִוְיָ, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

ההצלחה של צהר במספרים

39,725 עולים הוכיחו יהדות

עד היום מרכז שורשים של צהר סייע ליותר מ-39,725 עולים מברית המועצות ומדרום וצפון אמריקה להוכיח את שורשיהם היהודיים בבתי הדין של הרבנות הראשית לישראל

93,950 כלות וחתנים של צהר

עד היום זכינו ללוות יותר מ-93,950 כלות וחתנים חילוניים בדרך לחתונה יהודית על פי ההלכה כדת משה וישראל

"שימח את התאריך"
מוצאי שבת ה' סיון 23.05.15
תיקון ליל שבועות
לכולם

239 פעילויות בכנסת

נציגי "צהר לחקיקה" היו שותפים פעילים ב-239 חקיקות, ועדות הכנסת והליכים פרלמנטרים, כדי לקדם חקיקה חברתית ברוח היהדות

100,000 אורחים בחגי ישראל

מידי שנה, פעילי צהר מארחים יותר מ-100,000 משתתפים בפעילויות ביום כיפור, פורים ושבועות, עבור משפחות דתיות וחילוניות ברחבי מדינת ישראל

1,000 מתנדבים ומתנדבות

יותר מ-1,000 מתנדבים ומתנדבות שהם הלב הפועם של פעילות ארגון צהר, המקדישים ימים כלילות כדי למנוע התבוללות ושימור זהותה היהודית של מדינת ישראל

241 רבני קהילות

עד היום, ארגון צהר העניק הכשרות מקצועיות מגוונות ליותר מ-241 רבנים ברחבי הארץ, בהם בוגרי רבנות, רבני קהילות וראשי ישיבות ותיקים.

KUDU

היו שותפים באחדות החברה ושמירת זהותה היהודית של מדינת ישראל

הפקדה ישירה באמצעות חשבון
בנק לאומי סניף 624 עמק הברכה
מס' חשבון 014266/96

בהמחאה באמצעות הדואר לכתובת:
"צהר"
רח' המלאכה 1, את צפוני לוד 71520

באשראי באמצעות הטלפון
1800-07-14-14

באשראי באמצעות אתר האינטרנט:
www.tzohar.org.il

התרומות מוכרות למס ע"פ סעיף 46